

Araştırma makalesi

Research article

Pandemi Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki
GüdülenmesiBüşra Nur YÜKÜM¹, Emel ÖZTÜRK TURGUT²

ÖZ

Amaç: Araştırma hemşirelik öğrencilerinin pandemi döneminde, güdülenmelerini ve güdülenme düzeylerini etkileyen faktörleri incelemek amacıyla yürütülmüştür.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırma 2020-2021 akademik yılında, İzmir’de bir hemşirelik fakültesinde eğitimini sürdüren 292 öğrenciyle yürütülmüştür. Tabakalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Veriler Tanıtıcı Bilgi Formu ve Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği’nden oluşan online anket formu ile elde edilmiştir. Veri analizinde Mann Whitney U ve Kruskal Wallis kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %81.3’ü kadın, %64.7’si 20-22 yaş grubundadır. GKSÖ puan ortalamaları içsel 39.22±5.96, dışsal 18.99±2.53, olumsuz 26.26±5.47 ve toplam güdülenme 84.43±9.48 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin mesleki güdülenmesinin pandemi sürecinde vaktinin çoğunun geçtiği yer, mezuniyet sonrası meslekte çalışma isteği, pandemi sürecinde toplumun mesleğe bakış açısının değiştiğini düşünme, mesleğin gelecek algısı değişkenlerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırmada öğrencilerin güdülenme düzeyi literatürle benzer ortalamada belirlenmiştir. Mezuniyet sonrasında hemşirelik yapmak istemeyenlerin, mesleğin geleceği hakkında olumsuz düşünenlerin, pandemi döneminde toplum gözünde hemşirelik imajında değişim olmadığını düşünenlerin ve pandemi dönemini çoğunlukla ailesinden uzakta geçirenlerin bu değişkenlerdeki diğer gruplara göre mesleki güdülenmesinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, motivasyon, öğrenciler, pandemik

ABSTRACT

Professional Motivation of Nursing Students During the Pandemic

Aim: The research was carried out to examine the effective factors of the motivation of nursing students during the Covid-19 pandemic.

Material and Methods: The descriptive study was conducted with 292 nursing students studying at a nursing faculty in İzmir in the 2020-2021 academic year. A stratified sampling technique was used. The data were obtained with an online questionnaire consisting of the Introductory Information Form and the Motivation’s Resources and Problems Scale. Mann Whitney U and Kruskal Wallis tests were used in data analysis.

Results: 81.3% of the participants were women, and 64.7% were in the 20-22 age group. The mean scores of the scale were determined as intrinsic 39.22±5.96, extrinsic 18.99±2.53, negative 26.26±5.47 and total motivation 84.43±9.48. It has been determined that the professional motivation of the students differs according to the variables of the place where most of their time is spent during the pandemic process, the desire to work in the profession after graduation, the thinking that society’s perspective on the profession has changed during the pandemic process, and the future perception of the profession.

Conclusion: In the study, the motivation level of the students was determined similarly to the literature. It has been determined that those who do not want to work as a nurse after graduation, those who think negatively about the future of the profession, those who think that there is no change in the image of nursing in the eyes of society during the pandemic period, and those who spend the pandemic period mostly away from their families, have lower professional motivation than the other groups in these variables.

Keywords: Motivation, nursing, pandemics, student

¹Hemşire, Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sakarya, Türkiye, E-mail: busranuryukum@gmail.com, Tel:05397294031, ORCID: 0000-0001-9720-7750

²Arş. Gör. Dr., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, İzmir, Türkiye, E-mail: emel.ozturk@ege.edu.tr, Tel: 02323115559, ORCID: 0000-0003-0620-2749

Geliş Tarihi:21 Ağustos 2021, Kabul Tarihi: 1 Mart 2022

Atıf/Citation: Yükm BN., Öztürk Turgut E. Pandemi Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Güdülenmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi 2022,9(3):247-253. DOI: 10.31125/hunhemsire.1230170

GİRİŞ

Covid-19 pandemisi 2019 Aralık tarihinden itibaren dünya genelinde ve ülkemizde milyonlarca kişinin enfekte olmasına ve yaşamını yitirmesine neden olmuştur. Tedavi ve aşı oranlarındaki artışlara rağmen pandeminin olumsuz etkileri sürmektedir^{1,2}. Enfeksiyonun ilk ortaya çıktığı andan itibaren sağlık çalışanları ve ekibin önemli üyesi hemşireler birçok açıdan zorlayıcı iş koşullarının yanında sosyal yaşamda ilişkilerin sınırlanması gibi çok boyutlu sorunlar yaşamıştır³⁻⁶. Yaşanan tüm zorlu koşullara rağmen yeni hemşire adayları yetiştirilmeye devam etmektedir. Pandemi koşulları eğitim hizmetleri açısından da yenidir. Pandemi sürecinde hemşirelik öğrencileri eğitimlerini bir süre uzaktan eğitim ile sürdürmüşlerdir. Bu değişime uyum sürecinde ve sonrasında hemşirelik öğrencileri pek çok güçlük yaşamıştır. Uzaktan, çevrim içi ders yürütmenin getirdiği internete erişim, çevrim içi sistemlerin düzenlenmesi; uygun öğretim tekniklerinin kullanımı gibi pek çok durumda sorunlar ortaya çıkmıştır. Ayrıca klinik uygulama ya kısıtlı imkanlarda yapılmış ya da hiç yapılamamıştır⁷⁻¹¹. Pandeminin tüm güçlüklerine rağmen birey, aile ve toplumun sağlığını etkileyebilecek her türlü gelişim ve değişimlere duyarlı ve bu doğrultuda hizmet sunabilecek meslek üyeleri yetiştirmek amacıyla¹², yeni meslek üyelerinin mevcut pandemi koşullarında yine bu koşullara hazırlanması gerekmektedir.

Güdülenme, kişinin bir şeyi öğrenmeye ya da bir amaç doğrultusunda harekete geçmesi için ilgi ve istek duyması olarak tanımlanmaktadır¹³. Kaliteli bir hemşirelik eğitimi ve mesleki başarı için hemşirelik öğrencilerinin güdülenme kaynaklarının ve sorunlarının belirlenmesinin önemli olduğu literatürde belirtilmektedir¹⁴⁻²¹. Araştırmalar incelendiğinde hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenmesinde cinsiyetin, sınıfın¹⁶⁻¹⁷ hemşireliği seçme nedeninin¹⁵, klinik uygulamalardaki stres faktörlerinin²¹ ve meslek algısının²⁰ etkili olduğu belirtilmiştir. Pandeminin özel koşulları incelendiğinde eğitimin uzaktan yürütülmesi, bununla ilişkili güçlükler (internet ve sistem sorunları, öğretim teknikleri gibi), uygulamaya çıkılamaması gibi durumların hemşirelik öğrencilerinin akademik kaygı yaşamalarına ve güdülenmesinin olumsuz etkilenmesine neden olmuştur⁷⁻¹¹. Pandemi, koşulları değişse de devam etmektedir. Mevcut koşullarda mezun olacak öğrencilerin mesleki güdülenmelerinin koşullara uygun bir şekilde desteklenmesi gerektiği; sorunların çözülerek güdülenme kaynaklarının güçlendirilmesi ile mesleğe uyumun hızlandırılabilceği düşünülmüş ve mesleki güdülenmenin düşük olduğu risk gruplarına ilişkin veri elde edebilmek amacıyla bu araştırma planlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırma hemşirelik öğrencilerinin pandemi döneminde, mesleki güdülenmelerini ve güdülenme düzeylerini etkileyen faktörleri belirleme amacıyla yürütülmüştür.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Tanımlayıcı tipteki araştırma 2020- 2021 eğitim ve öğretim yılında, İzmir'de bir hemşirelik fakültesinde eğitimini sürdüren öğrenciler ile yürütülmüştür.

Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini araştırmanın yürütüldüğü tarihte ilgili fakültede eğitimini sürdüren 1215 (1.sınıf=330, 2.sınıf= 328, 3.sınıf= 282, 4.sınıf= 275) hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Evreni bilinen örneklemin hesaplanması formülü ($d=0.05$, $t=1.96$, $p=0.5$, $q=0.5$) ile 292 kişiye ulaşılması hedeflenmiştir²². Araştırmada tabakalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya dahil olma kriterlerini karşılayan hemşirelik öğrencileri örnekleme oluşturmuştur. Araştırma toplam 292 (1.sınıf=79, 2. sınıf= 79, 3. sınıf= 68, 4. sınıf= 66 öğrenci) hemşirelik öğrencisi ile tamamlanmıştır.

Araştırmaya Dahil Olma Kriterleri

- İlgili fakültede 2020- 2021 eğitim ve öğretim yılında eğitimini aktif sürdürüyor olma
- Online anket formuna erişim imkanının olması
- Araştırmaya katılmayı kabul etme
- Araştırmada Dışlama Kriteri
- İlgili fakültede 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında hazırlık sınıfında okuyor olma

Araştırmanın yürütüldüğü hemşirelik fakültesinde pandemi döneminde eğitim süreci 2019- 2020 akademik yılı bahar döneminde hem teorik hem de uygulamalarda çevrim içi, senkron olarak, 2020- 2021 akademik yılında yalnızca son sınıf öğrencilerinin klinik uygulaması yüz yüze olacak şekilde çevrimiçi, senkron olarak yürütülmüştür. Araştırma verileri 2020-2021 akademik yılında elde edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veriler literatür¹⁴⁻²¹ doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan Tanıtıcı Bilgi Formu ve Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği'nden oluşan online anket formu ile elde edilmiştir.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Açık ve kapalı uçlu olmak üzere toplam 16 sorudan oluşmaktadır. Sınıf, yaş, cinsiyet, medeni durum, sosyoekonomik düzey, mezuniyet sonrasında meslekte çalışma isteği değişkenlerinin yanında katılımcıların pandemi dönemindeki deneyimleri ve meslek ile ilgili görüşleri incelenmiştir.

Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği (GKSÖ): Acat ve Köşgeroğlu (2006) tarafından geliştirilmiş olan ölçek 24 madde ve içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Maddeler 1 (Hiç Katılmıyorum)- 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında puanlanmaktadır. Her alt ölçeğin puanı, maddelerinden alınan puanların aritmetik ortalaması alınarak belirlenir. Olumsuz güdülenme alt ölçeğinin puanları ters çevrilerek hesaplanır. Üç alt ölçeğin puanlarının ortalaması kişinin mesleksel öğrenme güdülenmesi düzeyinin puanını oluşturur, puan artışı güdülenmenin arttığını gösterir. Ölçek toplam puanı en az 24- en fazla 120 arasında değişmektedir. Kesme puanı bulunmamaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.824, içsel güdülenme 0.848, dışsal güdülenme 0.688, olumsuz güdülenme 0.690 olarak belirlenmiştir¹⁴. Bu araştırmada Cronbach alfa katsayıları ölçek toplam 0.843, içsel güdülenme 0.899, dışsal güdülenme 0.897 ve olumsuz güdülenme 0.800 olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Araştırma verileri online anket formu ile Mart 2021- Haziran 2021 tarihleri arasında elde edilmiştir. Anket formu tüm sınıflardaki öğrencilere aynı tarihlerde, elektronik posta ve yaygın kullanılan bir online, ücretsiz mesajlaşma uygulaması aracılığıyla sınıf gruplarından ulaştırılmıştır. Veri toplama, Checklist for Reporting Results of Internet E-Surveys (CHERRIES) kılavuzu rehber alınmıştır²³. Bu kapsamda veri toplama süreci araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan mail adresi ve link üzerinden yürütülmüş; bilgiler başka şahıs ve kurumlarla paylaşılmamıştır. Verilerin duplikasyonunun önlenmesi adına katılımcılardan isimleri ya da unutmayacakları bir rumuz istenmiştir. Veri toplama süreci tamamlandığında online forma erişim sonlandırılmıştır. Etik önlemler kapsamında katılımcılar online bilgilendirilmiş onam formuna onay verdikleri takdirde araştırma sorularının bulunduğu linke yönlendirilmiştir. Tabakalı örnekleme doğrultusunda sınıflardaki kişi sayısı tamamlandığı andan itibaren o sınıftan gelen formlar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Veriler, kurumda eğitimlerin uzaktan yürütüldüğü ve yalnızca son sınıf öğrencilerin klinik uygulama yaptığı dönemde elde edilmiştir. Araştırmada GKSÖ ve alt ölçek puan ortalamaları bağımlı değişkenleri; tanıtıcı özellikler ise bağımsız değişkenleri oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS paket programında değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistiklerinde sayı, yüzde ve ortalama kullanılmıştır. Kolmogorov Smirnov testinde dağılımın homojen olmadığı belirlenmiştir (p=.000). Ayrıca çarpıklık -1.003, basıklık ise 1.776 olarak belirlenmiştir. Ölçek puanının verilere göre dağılım farklılıklarının incelenmesinde Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

GKSÖ'yü geliştiren yazarlardan yazılı onam alınmıştır. Bir üniversitenin Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları onamı (25.02.2021 tarihli 02/15 karar sayılı Protokol No: 828) alınmıştır. İlgili hemşirelik fakültesinden kurum onayı alınmıştır. Katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu online olarak sunulmuştur.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma bir hemşirelik fakültesinin öğrencileri ile yürütülmüştür. Veriler evrene genellenemez. Ayrıca yalnızca ölçüm yapılan süreç için geçerli sonuçlar içermektedir. İzlem çalışması yapılmaması nedeniyle pandeminin uzun dönem etkisine yönelik bulgular sunmamaktadır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin %99.7'si bekar, %64.7'si 20-22 yaş grubunda (n=292), %81.3'ü (n=123) kadın olarak belirlenmiştir. Tablo 1'de tanıtıcı özelliklere ilişkin bulgular yer almaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin pandemi döneminde kendinin ve toplumun mesleğe bakışının değiştiğini düşünenlerden, bu değişimlerin olumlu mu yoksa olumsuz yönde mi olduğunu kapalı uçlu sorularla değerlendirmeleri istenmiştir. Buna göre meslekle ilgili kendi görüşünün değiştiğini belirtenlerin (n=202) %46'sı olumlu yönde değişim belirtmiştir.

Toplumun hemşirelik mesleğine bakış açısının değiştiğini belirtenlerin (n=239) %92.1'i bu değişimi olumlu yönde değerlendirmiştir.

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Özellikleri

Tanıtıcı Özellik	n	%
Sınıf		
1.sınıf	79	27.1
2.sınıf	79	27.1
3.sınıf	68	23.3
4.sınıf	66	22.6
Medeni Durum		
Evli	291	99.7
Bekar	1	0.3
Yaş Grubu		
17-19 yaş	33	11.3
20-22 yaş	189	64.7
23 yaş ve üstü	70	24.0
Gelir Durumu		
Gelir giderden az	79	27.1
Gelir gidere denk	177	60.6
Gelir giderden fazla	36	12.3
Pandemi Sürecinde Vaktinin Çoğunun Geçtiği Yer	281	96.2
Ailenin yanında	11	3.8
Diğer (Arkadaşlarla, Yalnız, Yurtta)		
Covid 19 Riskli Temas Durumu	92	31.5
Evet	200	68.5
Hayır		
Covid 19 Tanısı Alma Durumu	27	9.2
Evet	265	90.8
Hayır		
Yakınlarına Covid 19 Tanısı Konma Durumu	183	62.7
Evet	109	37.3
Hayır		
Covid 19 Nedeniyle Yakınlarını Kaybetme Durumu	51	17.5
Evet	241	82.5
Hayır		
Mezuniyet Sonrası Meslekte Çalışma İsteği	272	93.2
Evet	20	6.8
Hayır		
Mesleğe Bakış Açısında Değişme Durumu	202	69.2
Evet	90	30.8
Hayır		
Toplum Mesleğe Bakış Açısında Değiştiğini Düşünme	239	81.8
Evet	53	18.2
Hayır		
Mesleğin Gelecek Algısı		
Olumsuz	23	7.9
Kararsız	142	48.6
Olumlu	127	43.5
Toplam	292	100.0
Cinsiyet (n=123)		
Kadın	100	81.3
Erkek	23	18.7
Toplam	123	100.0

GKSÖ puan ortalamaları ölçek toplam 84.43±9.48, içsel alt boyut 39.22±5.96, dışsal alt boyut 18.99±2.53 ve olumsuz alt boyut 26.26±5.47 olarak belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. GKSÖ ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması

Ölçek	$\bar{X}$	SS	Min	Maks
İçsel Güdülenme	39.22	5.96	11.00	44.00
Dışsal Güdülenme	18.99	2.53	5.00	20.00
Olumsuz Güdülenme	26.26	5.47	16.00	40.00
Ölçek Toplam	84.43	9.48	43.00	103.0

Hemşirelik öğrencilerinin GKSÖ puan ortalamasının pandemi döneminde vaktinin çoğunlukla geçtiği yer, mezuniyet sonrası meslekte çalışma isteği, toplumun mesleğe bakış açısında değişiklik olduğunu düşünme ve mesleğin geleceği algısına göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. GKSÖ Puan Ortalamalarının Tanıtıcı Bilgilere Göre Dağılımı (n=292)

Tanıtıcı Bilgiler	GKSÖ	İçsel Güdülenme	Dışsal Güdülenme	Olumsuz Güdülenme
	$\bar{X}\pm SS, U, Z, X^2, p$	$\bar{X}\pm SS, U, Z, X^2, p$	$\bar{X}\pm SS, U, Z, X^2, p$	$\bar{X}\pm SS, U, Z, X^2, p$
Sınıf	84.92±10.64	39.42±6.89	18.71±3.01	26.80±5.83
1.sınıf	83.06±8.76	38.58±5.75	18.95±2.39	25.53±5.03
2.sınıf	85.40±8.65	40.43±3.74	19.16±1.57	25.81±5.60
3.sınıf	84.45±9.67	38.49±6.75	19.02±2.90	26.97±5.35
4.sınıf	$X^2=3.066$ $p=.382$	$X^2=4.341$ $p=.114$	$X^2=.051$ $p=.975$	$X^2=1.949$ $p=.377$
Cinsiyet (n=123)	85.06±9.39	39.48±5.45	19.19±2.04	26.39±5.26
Kadın	86.83±7.55	40.04±3.98	19.26±1.48	27.52±3.96
Erkek	$U=999.50$ $Z=-.977$ $p=.328$	$U=1132.50$ $Z=-.115$ $p=.909$	$U=1115.50$ $Z=-.284$ $p=.776$	$U=971.00$ $Z=-1.164$ $p=.245$
Yaş Grubu	83.09±9.17	39.55±4.49	18.91±3.00	24.64±6.39
17-19 yaş	84.42±9.47	39.23±6.09	18.92±2.38	26.28±5.24
20-22 yaş	85.09±9.69	39.03±6.28	19.06±2.73	27.00±5.53
23 yaş ve üstü	$X^2=2.736$ $p=.255$	$X^2=.445$ $p=.801$	$X^2=1.392$ $p=.499$	$X^2=4.339$ $p=.114$
Gelir Durumu	82.47±10.33	38.13±7.25	18.71±3.34	25.63±5.61
Gelir giderden az	85.39±9.08	39.70±5.54	19.08±2.26	26.62±5.38
Gelir gidere denk	84.00±9.00	39.25±4.50	18.83±1.63	25.92±5.57
Gelir giderden fazla	$X^2=4.759$ $p=.093$	$X^2=2.847$ $p=.241$	$X^2=6.225$ $p=.044^{**}$	$X^2=1.743$ $p=.418$
Pandemi Sürecinde Vaktinin Çoğunun Geçtiği Yer	84.67±9.37	39.43±5.67	19.03±2.42	26.21±5.42
Ailenin yanında	78.36±10.55	33.64±10.02	16.91±4.33	27.82±6.59
Diğer (Arkadaşlarla, Yalnız, Yurtta)	$U=947.00$ $Z=-2.180$ $p=.029^{**}$	$U=807.50$ $Z=-2.711$ $p=.007^{**}$	$U=794.00$ $Z=-3.375$ $p=.001^{**}$	$U=1395.00$ $Z=-.549$ $p=.583$
Covid 19 Riskli Temas Durumu	83.76±9.26	39.09±6.03	18.79±2.60	25.88±5.19
Evet	84.74±9.58	39.28±5.95	19.02±2.50	26.44±5.59
Hayır	$U=8481.00$ $Z=-1.074$ $p=.283$	$U=9088.00$ $Z=-.169$ $p=.866$	$U=8668.50$ $Z=-.978$ $p=.328$	$U=8650.50$ $Z=-.821$ $p=.412$
Covid 19 Tanısı Alma Durumu	85.30±9.54	40.74±4.23	19.30±1.49	25.26±6.33
Evet	84.34±9.48	39.06±6.10	18.91±2.62	26.37±5.37
Hayır	$U=3458.50$ $Z=-.285$ $p=.776$	$U=2952.00$ $Z=-1.510$ $p=.131$	$U=3407.00$ $Z=-.503$ $p=.615$	$U=3134.00$ $Z=-1.063$ $p=.288$
Yakınlarına Covid 19 Tanısı Konma Durumu	84.48±8.72	39.59±5.34	18.08±2.28	25.81±5.14
Evet	84.34±10.68	38.59±6.87	18.73±2.91	27.03±5.93
Hayır	$U=9695.00$ $Z=-.399$ $p=.690$	$U=9697.50$ $Z=-.399$ $p=.690$	$U=9650.00$ $Z=-.572$ $p=.567$	$U=8988.00$ $Z=-1.414$ $p=.157$

Tablo 3. GKSÖ Puan Ortalamalarının Tanıtıcı Bilgilere Göre Dağılımı (n=292) (devamı)

Covid 19 Nedeniyle Yakınlarını Kaybetme Durumu	84.45±8.21 84.42±9.74 U=6030.50 Z=-.210 p=.834	39.51±5.27 39.15±6.11 U=6129.50 Z=-.029 p=.976	18.90±2.00 18.96±2.64 U=5634.50 Z=-1.51 p=.250	26.04±4.82 26.31±5.60 U=6039.50 Z=-.194 p=.846
Mezuniyet Sonrası Meslekte Çalışma İsteği	85.10±9.11 75.25±9.90 U=1179.50 Z=-4.230 p=.000*	39.79±5.42 31.45±7.60 U=858.50 Z=-5.155 p=.000	19.04±2.44 17.75±3.45 U=1846.50 Z=-2.297 p=.003	26.28±5.51 26.05±5.00 U=2637.50 Z=-.227 p=.821
Mesleğe Bakış Açısında Değişme Durumu	84.15±9.29 85.06±9.91 U=8160.50 Z=-1.396 p=.163	39.34±5.47 38.94±6.97 U=8755.00 Z=-.507 p=.612	19.13±2.23 18.54±3.09 U=7935.50 Z=-2.138 p=.033**	25.68±5.28 27.57±5.67 U=7234.50 Z=-2.790 p=.005**
Toplum Mesleğe Bakış Açısında Değiştiğini Düşünme	85.57±8.91 79.30±10.33 U=3810.50 Z=-4.450 p=.000*	39.99±5.02 35.72±8.27 U=4328.00 Z=-3.640 p=.000*	19.09±2.34 18.32±3.22 U=5274.00 Z=-2.351 p=.019**	26.49±5.27 25.26±6.23 U=5434.50 Z=-1.619 p=.105
Mesleğin Gelecek Algısı	80.57±9.10 82.30±8.83 87.51±9.40 X ² =34.704 p=.000*	36,13±7.34 38.20±6.13 40.91±5.00 X ² =28.301 p=.000*	18.96±2.07 18.71±2.64 19.22±2.48 X ² =8.379 p=.015**	25.48±6.54 25.38±5.02 27.39±5.57 X ² =9.170 p=.010**

*p<.001, **p<0.05

TARTIŞMA

Pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinin güdülenmesini ve etkili faktörleri inceleyen bu araştırmadaki güdülenme düzeyinin, literatürdeki pandemi öncesi ortalamalarla uyumlu olduğu görülmüştür.^{16,18,20,21} Pandeminin tüm zorluklarına rağmen motivasyon düzeyinin değişmediği söylenebilir. Taş ve Köktürk Dalcı (2021) 158 hemşirelik öğrencisi ile pandemi döneminde yaptığı araştırmada, bu araştırmadan yüksek ortalama belirlemiştir. Hemşirelik öğrencilerinin toplam ve içsel güdülenmesi mezuniyet sonrasında hemşire olarak çalışmayı isteyenlerde, toplumun mesleğe bakışının değiştiğini düşünenlerde diğerlerine göre daha yüksek belirlenmiştir. Mesleğin geleceğini olumlu algıladıkça puan ortalamalarının da arttığı görülmüştür. Dışsal güdülenme mezuniyet sonrasında hemşire olarak çalışmayı planlayanlarda, kendisinin ve toplumun mesleğe bakışının değiştiğini düşünenlerde diğerlerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olarak belirlenmiştir. Mesleğin gelecek algısının da dışsal güdülenmede etkili olduğu, en yüksek ortalamanın olumlu algılayanlarda olduğu belirlenmiştir. Meslekle ilgili görüşlerinde değişim olanların yaklaşık yarısı, toplumun görüşlerinin değiştiğini düşünenlerin ise neredeyse tamamı olumlu yönde bir değişim ifade etmiştir. Bu durumda meslek imajının pandemi döneminde daha olumlu algılandığı ve bunun da güdülenmeyi olumlu etkilediği söylenebilir. Bunu destekler şekilde literatürde pandemi döneminde

hemşirelik öğrencilerinin meslek imajını olumlu algıladığı, hemşireliğin saygınlığının artmasının ve iyi meslek imajının öğrencilerin güdülenmesini olumlu etkilediği belirtilmiştir^{10,24,25}. Mezuniyet sonrasında meslekte çalışma isteğinin pandemi öncesinde de güdülenmede etkili olduğu, hemşirelik yapacağını belirtenlerin ve meslekten memnun olanların güdülenmelerinin, içsel ve dışsal güdülenmelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır^{16,18-20}. Bu bulgular literatürle uyumludur. Mezuniyet sonrası çalışma isteği ve hemşirelik imajı, pandemi öncesinde ve sonrasında öğrencilerin güdülenmesinde değişmeyen etkili faktörler olarak değerlendirilebilir.

Olumsuz güdülenmenin meslekle ilgili görüşü değişmeyenlerde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çiçek Korkmaz ve İpekçi'nin (2015) aktardığı üzere olumsuz güdülenmede, kişi yaşadıklarının nedenlerini kendileri dışındaki durumlara atfetmektedir. Ölçek maddeleri de incelendiğinde olumsuz güdülenmede genel olarak kişinin kendisini alanda yeteneksiz ve yetersiz bulduğuna, öğrenmesini olumsuz etkileyecek "hata yapma korkusu" gibi durumlara vurgu yapılmaktadır¹⁴. Bu araştırmada olumsuz güdülenmenin mesleğin geleceğini olumlu algılayanlarda en yüksek ortalama sahip olduğu belirlenmiştir. Olumsuz güdülenmenin daha çok engellenmişliklerden ve yetersizliklerden söz ettiği düşünüldüğünde, uzaktan eğitim ve klinik uygulamaya çıkamama gibi durumlar, öğrencilerin mesleğin geleceğini olumlu değerlendirse de kendisini yetersiz hissetmesine neden olabilir.

Covid-19 hastalık öykülerinin güdülenmede etkili olmadığı belirlenmiştir. Güdülenme toplam, içsel ve dışsal güdülenme dağılımlarında tek fark “pandemi sürecinde vaktinin çoğunun geçtiği yer değişkeninde” görülmüştür. Pandemi döneminde vaktinin çoğunu ailesi ile geçirenlerde başka bir ortamda geçirenlere göre puan ortalamaları daha yüksek belirlenmiştir. Pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunu ailesinin yanına döndüğü; sosyal yaşamlarında, otonomilerinde sınırlamalar; aile içinde çatışmalar yaşadıkları belirtilmektedir^{11,26}. Genç yetişkinliğin getirdiği rollerde sınırlılıklar yaşanmış olsa da kültürel olarak ailelerinin yanında ekonomik başta olmak üzere birçok gereksinimlerinin desteklendiği ortamda, öğrencilerin güdülenmelerinin arttığı düşünülebilir.

Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin pandemi dönemindeki mesleki güdülenmeleri sınırlı bir örneklem grubunda incelenmiştir. Örneklem, her sınıfı temsil edecek öğrenci sayısına göre tabakalandırılmış olsa da sonuçlar evrene ve ülke profiline genellenememektedir. Ayrıca yalnızca araştırmanın yapıldığı süre içerisindeki durumu değerlendirmekte, pandeminin uzun dönem sonuçları ile izlem çalışmasını içermemektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin güdülenme düzeyinin pandemi öncesi ve sonrasında yapılan araştırmalarla benzer ortalamada olduğu saptanmıştır. Toplam güdülenmenin pandemi döneminde en çok vakit geçirilen yer, mezuniyet sonrasında hemşire olarak çalışmayı isteme, pandemi döneminde toplumun mesleğe bakışının değiştiğini düşünme ve mesleğin gelecek algısı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Aynı değişkenlerin içsel güdülenmede de farklılığa neden olduğu bulunmuştur. İçsel güdülenme, kişinin kendi ilgi ve merakı doğrultusunda olmaktadır ve eğitimde tercih edilen güdülenme çeşididir²⁷. Bu açıdan bakıldığında mezuniyet sonrasında hemşirelik yapmak istemeyen, mesleğin geleceği hakkında olumsuz düşünen, pandemi döneminde toplum gözünde hemşirelik imajında değişim olmadığını düşünen ve pandemi dönemini çoğunlukla ailesinden uzakta geçiren hemşirelik öğrencilerinin güdülenme açısından desteklenmesi gereken grup olduğu düşünülebilir. Bu grubun hem akademik hem de mesleki güdülenmesini artıracak rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin sunulması, meslekle ilgili bilgilendirmelerin yapılması önerilebilir.

Araştırma belirli bir fakültenin öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırmanın daha geniş örneklem grubu ile yürütülmesi, hemşirelik eğitimi veren kurumlara, öğrencilerin güdülenmeleri ile ilgili stratejiler geliştirmesi açısından daha güçlü kanıtlar sunacaktır. Ayrıca daha derinlemesine bilgi edinebilmesi adına nitel çalışmaların ve pandeminin uzun dönem etkilerini gözlemleyebilmek adına izlem çalışmalarının yapılması önerilebilir.

Etik Kurul Onayı (Kurul adı, tarih ve sayı no): Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği onayı alınmıştır (25.02.2021 tarihli 02/15 karar sayılı Protokol No: 828)

Çıkar Çatışması: Bulunmamaktadır.

Finansal Destek: Yoktur.

Katılımcı Onamı: Bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Yazar katkıları

Araştırma dizaynı: BNY, EÖT

Veri toplama: BNY

Literatür araştırması: BNY, EÖT

Veri Analizi: EÖT

Makale yazımı: BNY, EÖT

Teşekkür: Yazarlar araştırmaya katılmayı kabul öğrencilere teşekkürlerini sunar.

*Bu çalışma 20- 23 Ekim 2021 tarihlerinde İzmir’de (çevrim içi) gerçekleştirilen VI. Uluslararası X. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Ethics Committee Approval: Ege University Scientific Research and Publication Ethics Committee approval has been received (dated 25.02.2021, numbered 02/15, protocol: 828).

Conflict of Interest: None

Funding: None.

Exhibitor Consent: Informed consent was obtained.

Author contributions

Study design: BNY, EÖT

Data collection: BNY

Literature search: BNY, EÖT

Analysis: EÖT

Drafting manuscript: BNY, EÖT

Acknowledgement: The authors thank the students who agreed to participate in the study.

* This study was presented as an oral presentation at the VI. International X. National Psychiatric Nursing Congress (online) held in İzmir on 20-23 October 2021.

KAYNAKLAR

1. World Health Organization. Global Situation [Internet]. 2021[Erişim Tarihi: 01Eylül 2021]. Erişim Adresi: <https://covid19.who.int/>
2. World Health Organization. Turkey Situation [Internet]. 2021[Erişim Tarihi: 01Eylül 2021]. Erişim Adresi: <https://covid19.who.int/region/euro/country/tr>
3. Liu Q, Luo D, Haase JE, Guo Q, Wang XQ, Liu S, et al. The experiences of health-care providers during the COVID-19 crisis in China: A qualitative study. *Lancet Glob Heal.* 2020;8(June):e790–8.
4. Lu W, Wang H, Lin Y, Li L. Psychological status of medical workforce during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study. *Psychiatry Resaerch.* 2020;288:1–5.
5. Bayülgen MY, Bayülgen A, Yeşil FH, Akcan Türksever H. Determination of anxiety and hopelessness levels of nurses working during the COVID-19 pandemic process. *Sağlık Bilim Üniversitesi Hemşirelik Derg.* 2021;3(1):1–6.
6. Palandöken EA. COVID-19 pandemia and ethical problems for nurses. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilim Fakültesi Derg* 2020; 2020;5(2):139–42.
7. Şenol Çelik S, Atlı Özbaşı A, Bulut H, Karahan A, Koç G, Çelik B, et al. Turkish nurses association: A year last with the Covid-19 pandemic. *Başkent Üniversitesi*

- Sağlık Bilim Fakültesi Derg. 2021;6(Özel Sayı):26–37.
8. Kürtüncü M, Kurt A. Problems of Nursing Students in Distance Education in The Covid-19 Pandemia Period. *Eurasian J Res Soc Econ.* 2020;7(5):66–77.
  9. Farsi Z, Sajadi SA, Afaghi E, Fournier A, Aliyari S, Ahmadi Y, et al. Explaining the experiences of nursing administrators, educators, and students about education process in the COVID-19 pandemic: A qualitative study. *BMC Nurs.* 2021;20(20):151–63.
  10. Taş AS, Köktürk Dalcalı B. Motivation of nursing students during the Covid-19 pandemic. *Acıbadem Univ Sağlık Bilim Derg.* 2021;12(2):418–24.
  11. Xavier B, Camarneiro AP, Loureiro L, Menino E, Cunha-Oliveira A, Monteiro AP. Impact of covid-19 on the family, social, and academic dynamics of nursing students in Portugal. *Rev Enferm Ref.* 2020;5(4):e20104.
  12. HUÇEP. Hemsirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (HUÇEP) [Internet]. 2014 [Erişim Tarihi: 01 Eylül 2021]. Erişim Adresi: https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusal-cekirdek-egitimi-programlari/hemsirelik_cekirdek_egitim_programi.pdf
  13. Hemşirelik Terimleri Çalışma Grubu. Hemşirelik Terimleri Sözlüğü. Türk Dil Kurumu; 2015. p. 274.
  14. Acat MB, Köşgeroğlu N. Motivation's resources and problems scale. *Anatol J Psychiatry.* 2006;7(1):204–10.
  15. Civci H, Şener E. Determining the nurse candidates' level of vocational motivation and factors affecting. *DEUHYO ED.* 2012;5(4):142–9.
  16. Çelik S, Şahin E, Dadak F, Sidal SG, Akyüz F. Nursing students' level of vocational motivation and affecting factors. *HSP.* 2014;1(2):43–56.
  17. Karaman Özlü Z, Gümüş K, Güngörmüş K, Avşar G, Özer N. An Examination of the Sources of Motivation Problems among Nursing Students in a Health Sciences Faculty. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Derg.* 2014;11(1):47–53.
  18. Çiçek Korkmaz A, İpekçi NN. Motivation in Nursing Education: Intrinsic and Extrinsic Motivation Resources of Students. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Derg.* 2015;2(3):121–31.
  19. Köksal LG, Yurttaş A. The Professional Motivation of Nursing Student. *Balıkesir Heal Sci J.* 2015;4(1):10–5.
  20. Cerit B, Coşkun S. The Effect of professional motivation level on perception of nursing profession of nursing students. *DEUHFED.* 2018;11(4):283–9.
  21. Doğan S, Yıldırım D. The relationship between vocational motivation and sources of stress among interns at a faculty of nursing. *STED.* 2019;28(6):418–29.
  22. Ural A, Kılıç İ. Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Detay Yayıncılık; 2013. p. 29–47.
  23. Eysenbach G. Improving the quality of web surveys: The Checklist for Reporting Results of Internet E-Surveys (CHERRIES). *J Med Internet Res.* 2004;6(3):e34.
  24. Dost A, Aslan Huyar D, Tunçay HB. Examination of intern nurses' perceptions of professional image during the COVID-19 pandemic period. *IGUSABDER.* 2021;14:270–84.
  25. Deniz Akan D, Koşar C, Sevgi Doğan E, Yıldız S, Göktaş G, Çınar Pakyüz S. Investigation of the Relationship between Nursing Students' Perceptions about Nursing Image and Academic Motivations. *J Inonu Univ Heal Serv Vocat Sch.* 2021;9(1):362–73.
  26. Yanık D, Yeşilçınar İ. The effects of social isolation experienced during the COVID-19 pandemic process on nursing students: Qualitative study. *Sağlık Akad Derg.* 2021;8(2):103–12.
  27. Dilekmen M, Ada Ş. Motivation in learning. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Derg.* 2005;11:113–23.